

Гуканне

паэзіі

Усходу

Гуканне

паэзіі

Усходу

Гуканне

паэзіі

Усходу

Пазыкі

Пазычаў
Рыгор
Барадулін

Мінск
Рымска-каталіцкая парафія
святога Сымона
і святой Алены
2007

УДК 821.161.3-1
ББК 84(4 Бел)-5
Б 24

Укладальнікі:

Ксёндз Уладыслаў Завальнюк —
кандыдат гістарычных навук, магістр тэалогіі;
Ала Сакалоўская —
кандыдат філалагічных навук, дацэнт.

Рэдактар Ала Сакалоўская

Б 24 Гуканне паэзіі Усходу. Пазыкі: — Пер. Рыгора
Барадуліна. — Мн.: Рым.-катал. парафія
св. Сымона і св. Алены, 2007. — 312 с.

ISBN 978-985-6652-09-0.

Радзіма сонца — Усход. Радзіма першапаэзіі — Усход. Радзіма
Вечнае Кнігі — Усход. Пагукаць паэзію Усходу
па-беларуску паспрабаваў Рыгор Барадулін. Ці адгукнулася
паэзія Усходу на беларускае гуканне, меркаваць чытачу.

УДК 821.161.3-1
ББК 84(4 Бел)-5

© Барадулін Р.,
пераклад, 2007
© Завальнюк Ул.,
Сакалоўская А.,
укладанне, 2007

ISBN 978-985-6652-09-0

Спрыйайце адзін аднаму, як браты, Пералётныя птахі

Кнігі — як птушкі. Аперыўшыся, яны пакідаюць
гнездо майстра і ляцяць у свет.

Звыш сотні кніг-птушак вылецела з паэтычнага
гнезда народнага паэта Беларусі Рыгора
Барадуліна.

Новая кніга Рыгора Барадуліна «Гуканне паэзіі
Усходу» — зборнік перакладаў класічнай
паэзіі Кітая, Японіі, Карэі, В'етнама. Чаму паэт
перакладае — пазычае, як ён сам гаворыць,
усходнюю паэзію? Думаем, што чытач сам
знойдзе адказ на гэтае пытанне.

Глядзіш на даты жыцця паэтаў і міжволі
параўноўваеш іх з часам, калі жылі, шчыравалі
на ніве культуры, літаратуры нашых асветнікі,
творцы — Еўфрасіння Полацкая, Францішак
Скарына, Сымон Будны...

Такі далёкі час, такія далёкія краіны!

А чытаеш гэтую кнігу і адчуваеш, што для
сапраўднай паэзіі няма прасторы і часу. Яна —
агульначалавечая.

Дзякуючы вялікаму таленту Рыгора Барадуліна, вішня, якая цвіце на Усходзе, успрымаецца як тая, што цвіце каля тваёй хаты. Ты чуеш, як «плачуць без просыху пад вясновым дажджом салаўі», «травenskіх ліўняў гнеў». Бачыш, як «заткаў павучок малады бодню студні маёй за ноч»; як пасля дажджу «жабка заплыла ў дом цераз парог», а «дзікі гусак-ветралом... небасхіл падмятае крылом». Адчуваеш, як «паўдзён задыхаецца без ракі. На аблачынцы адпачываючы, пяюць жаўрукі». Што ёсць талент і слава — адказваюць вялікія Су Дун-по і Сін Хым:

«Што за талент няма нічога
Даражэйшага ў свеце — верым.
Але ці лёгка з талентам
Пазбыцца бяды й нуды?»

«Слава — гэта стаптаныя чаравікі
На дзіравых панчохах, што помняць ваду».

З павагай стаўцеся да іншых народаў і моваў — вучаць вершы ўсходніх паэтаў:

«Сустрэўшыся з мясцовым вучоным,
Перш за ўсё спытаю тады,
Як завуць па-тутэйшаму
Гэты чарот малады?» — піша Басё.

А якая любоў да роднай мовы ў радках Ісікава Такубоку!

«Без матчынай мовы мы ўсе — бабылі.
Змяшаўся з людскай гаманою на станцыі,
Каб толькі пачуць словы роднай зямлі».

Поўныя замілавання да роднага краю радкі Ісы:

«Край родны поўны хараства.
У ім цвіце вішнёвым цветам
І дзікая трава».

Усе гэтыя пачуцці, думкі — вечныя.
Прачытаўшы гэтую кнігу, ты зразумееш, якая
вялікая і адначасова малая планета Зямля.
Зразумееш, што час, прастора непадуладныя
змяніць чалавека, яго сутнасць. Мяняюцца толькі
краявіды, мовы, адзенне. А чалавек нашага
часу думае, разважае, радуецца, пакутуе, плача,
смяецца, як і чалавек далёкіх вякоў.

«Чужых няма ў гэтым свеце!
Мы ўсе адзін другому браты
Пад вішнямі ў квеце» (Іса).

Вялікае шчасце Беларусі, што Усявышні даў
нам чаканага паэта — Рыгора Барадуліна, які не
толькі піша непаўторныя арыгінальныя вершы,
але і з высокім майстэрствам набліжае да нас
паэзію іншых народаў і часоў.
Добрай дарогі тваім кнігам-птушкам,
дарагі Рыгор!

Кс. Уладыслаў Завальнюк,
Ала Сакалоўская

Назтот Угходу

Зоті лёгкі шлях боу;
Зоті лёг чыткі,
Хто больш перадумаў,
манарх ці манах?
Радкі,
Бамбукавыя пасаткі,
Не адкачуць,
нагружваюць у туман'х.

Рогов Бардулі

З кітайскай

паэзіі

Пачуцці перадаць
Я папрашу радкі...

Ван Вэй
701—761

Альтанка ля возера

Я рады гасця сустрэць,
Туман разаслаць дываном.

На плиткім прыплыў чаўне
Да мяне, як з забытых вякоў.

І вось на тэрасе з ім
Мы гутарым за віном.

А лотасы расцвілі
З усіх чатырох бакоў.

Жартама пішу пра горную скалу

Прыбегшы здалёк,
Ручаёк скалу цішыні зварухне.

Чаму так свой смутак
Хачу я ўтапіць у віне?

Ды ведае вецер,
Што значыць настрой для паэта,

Пяшчотай апалай лістоты
Ахінае ўпотай мяне.

Да партрэта Цуй Сін-Цзуна

Па памяці
Намаляваў я вас,

І ў маладосць
Спяшаецца дарога.

Хай новыя знаёмыя
Якраз

Пабачаць не старога —
Маладога.

Жыццё ў гарах

Веснічкі зачыняю,
Стрымліваючы дрыготку.

Наўкол грувасцяцца горы.
Закот дазалочвае лісце.

Дрэвы поруч са мной
Прытулілі птушак чародку.

А людзі наведаль забыліся —
Не так, як было калісьці!

Бамбук як быццам прыпудраны,
Яго атачылі травы,

І лотас убор губляе —
Красавацца не мае намеру.

Міргае вогнішча змроку
Налева ад пераправы:

Там зборшчык рачных арэхаў
Вярнуўся й гатуе вячэру.

На развітанне

«Хутчэй злязайце, спадар, з каня,
Дык вып'ем на развітанне.

Куды вас даўгая дарога вядзе,
Дазвольце задаць пытанне.»

«Не так зжылося жыццё, як хацеў,—
Адказваеце з уздыхам. —

Вяртаюся я да Паўднёвых гор,
Каб век дажываць свой мніхам».

«Даруйце, я ведаю, што ў жыцці
На радасць мала прычыны.

Ды помніце: дружба чыстая ў нас,
Як белыя аблачыны.»

Альтанка ў бамбукавым гаі

У пустэльным бамбукавым гаі
Мне вольна зусім.
На цыні брынкаю, начную цешу думу.
Не вядомы нікому пустэльнік
У краі лясным,
І толькі поўня прыходзіць свяціць яму.

Ля высокай вежы праводзіў чыноўніка Лі

Ля вежы рассталіся.
Не хапае на поплаў воч.
Дагарае закат, цемра страшыць сябе сама.
У зацішныя гнёзды птушкі лятуць на ноч,
А падарожнік ступае —
Валачомцу спачыну няма.

*У дзевяты дзень дзевятай поўні
ўзгадваю братоў, што засталіся
на ўсход ад гары Хуашань*

Чуж-чужыной на чужыне старэю ад гаркаты.
Восеньскім святам
Памяць хоча радню вітаць.
Мроіцца: ламаюць кізіл у гарах браты,
Ды сярод іх у аздобе галінак
Мяне не відаць.

Жартам пішу на гладкім камені

Шкада, што камень ляжыць
Ля самага ручая:
Голлем вярба махнула —
Булькнула чарка мая.
Скажуць:
Да скрухі паэтавай ветру такой бяды, —
Навошта ж прыгоршчы пялёсткаў
Прывезаў сюды?

Пішу з натуры

На досвітку брыгае дождж сыры.
Вяла дзень займаецца на двары.
Бачу лішайнік на стахлай сцяне:
Хоча ўзпаўзці на крысо да мяне.

Возера I

Да бухты выходзілі
І на жалейцы ігралі.

Вас я праводзіў, мой дружа,
Трывожыўся шлях далёкі.

Я помню, што, развітаўшыся,
Мы ўсё яшчэ пазіралі,

Як апраналіся горы
Ў сівыя аблокі.

Праводжу сябра

Вас у горы ў далёкі шлях
Давялося праводзіць мне.

Самотны, брамку сваю
Я зачыніў за сабой.

Зазелянее наноў
Трава ў лугах па вясне.

А вы, сябра любы мой,
Ці вернецеся з вясной?

Праводжу вясну

Дзень за днём адыходзіць,
Каб старасці час набліжаць.

Год за годам ідзе,
Каб вясну маладую вітаць.

Насалодзімся ўдвух —
Ёсць віно ў нашых чашах паднятых.

Кветак ані шкадуў:
Зноў папросіць вясна расцвітаць.

Зацяжны дождж над Ванчуанню

Дымком пацягнула.
Дажджыста да свербу.

Тут ежу гатуюць,
Хто рупіцца ў полі.

А жоўтыя гівалы
Тояцца ў вербах.

І лётаюць
Белья чайкі на волі.

І звык я да цішы
На горным абсягу.

Пашчу я і соснам
Свой сон давяраю.

Увагу забыўся
Звяртаць на павагу.

І ў свеце жыву я,
Як птушка лясная.

Уздыхаю, што сівы

Як астарэў я,
Сцяты сівізной!

Як па-старэчы цяжка
Ньюць косці!

Я тут,
Як спаміж небам і зямлэй,

Жыву
Нікому не патрэбным госцем.

Па родных горах
Не пазбыць тугу.

Тут дзень і ноч
Я ў неадступным горы.

Больш марнаслоўя
Слухаць не магу.

Пакіну горад
І паеду ў горы.

*Развітаўшыся з маім малодшым
братам Цзінем,
падняўся да храма Сіняга Дракона
і гляджу ўдалеч на гару Ланьцяньшань*

Развяла нас з табой
Зноўку восеньская дарога.

Несупынная мга
Ахапіла нямыя прасторы.

Я падняўся на груд,
Ды не бачу цябе, маладога,—

Бачу толькі туман
І акрытыя хмарамі горы.

Ты растаў, і туман,
Што схаваў цябе, стомлена стыне.

Абыякава неба
Працялі начныя зігіцы.

І нудзьгуе душа па табе —
Ты жывеш на чужыне.

І ляціць мая думка
За паходнай тваёй калясніцай.

Радасці вясновага жыцця

1

З поўнай чаркі піць да дна віно,
Чуць крыніцы захмялелай спевы.

Брынчучы на лютні, прыхінуцца
Да сівой ад старасці сасны.

Раніцой сядзець у садзе дзесьці,
Ціха лушчачы сланечнік спелы.

Слухаць мерны стукат таўкачоў,
Як у сне, з далёкай стараны.

2

Гляджу: пад гарою
Самотны дымок ліпіць,

Самотнае дрэва на пласкагор'і
Высіцца ветліва.

Нічога, апроч гарбузовых кубкаў,
Я не змог ашчадзіць,

Ды ўслед Тао Цянню
Жыву сабе й гора не ведаю.

3

Апранаюцца ў час лугі
Сакаўною травой.

Лета з радасцю маладой
Прымярае абновы.

І вясёла вядзе пастушок
Статак сцішаны свой.

Ён вітаецца з ясным днём,
Малады і голагаловы.

4

Кветка кожная пацяжалела
Пасля начных дажджоў.

Вербы й таполі
Зырката зазелянелі.

Пялёсткі апалыя
Слуга яшчэ не падмёў.

І госць мой, горны манах,
Усё яшчэ спіць у пасцелі.

Лі Бо
701—762

Баўлю ноч з сябрам

Забудзем сум, вітаючы развагу, —
Сто чарак не спатоляць нашу смагу.
А ноч бяседай поўная, як вока,
Пры гэткай поўні ходзіць сон далёка,
Пакуль не здасца нам з апошняй кропляй
Зямля — пасцеляй, неба — коўдрай цёплай.

Храм на вяршыні гары

Начую ў парынутым храме,
Дзе ціша таемнасцю ные.
Да зорак зіхоткіх хачу я даткнуцца рукой.
Уголас баюся азвацца, бо словы зямныя
Насельнікам неба абразай парушаць спакой.

*Апяваю гранатавае дрэва,
што расце пад усходнім
вакном маёй суседкі*

У суседкі маёй пад усходнім вакном,
Бач, гранаты гараць незагойным агнём.
У зялёнай вадзе адаб'еўца карал,
Ды з гранатам ягоны не зроўніцца шал.
Да галінаў духмяных, да п'яных пацех
І чароўныя птушкі лятуць на начлег.
Як хацеў бы я стаць хоць галінкай адной,
Каб даткнуцца да шатаў суседкі маёй.
І зачынены дзверы. Запята вакно.
І надзеі няма. А гляджу ўсё адно.

Пад поўняю самотна п'ю

Між кветак поўны жбанец
Я паставіў у цішы начной.
І п'ю самотна віно, і сябра няма са мной.
Ды поўню ў хаўруснікі
Я паклікаў у добры час,
Яшчэ я свой цень запрасіў —
І стала нас трое якраз.
Ды хіба, пытаюся,
Піць умее поўня да дна
І цень, хоць за мной дзень у дзень
Ідзе звідна дацямна?
Цень з поўняй не падзяліць.
Са мной у згодзе яны.
І згодны я з імі піць віно ажно да вясны.
Я заспяваў — і ў тахт
Гайдаецца поўня са мной,
Скачу — і скача мой цень,
Не тлумячы гаманой.
І нам вясёла было,
Пакуль мы хмялелі ўтраёх,
А захмялеўшы, пайшлі,
Не выбіралі дарог.
Мне зноў аднаму ў жыцці
Брысці да сустрэчы той,
Дзе зоркі ў хаўрус запрашу,
Ступаючы Млечнай Вярстой.

Самотна сяджу ў гарах Цзініншань

Аблокі плывуць адпачыць
пасля дзённае спёкі.
Чародка птушак апошняя
панесла на крылах стому.
Гляджу я на горы,
і горы глядзяць на мяне.
І доўга глядзім, і ніхто
ані знадакучыў нікому.

Ду Фу
712—770

*Запісаў свае думкі падчас вандравання
ўночы*

Калі ж бы літаратура
Хоць трохі мне стала падмогай.

Вызваліла б ад службы —
Вечнай пагоні за хлебам.

Сёння ж маё становішча
Падобна сваёй трывогай

Да чайкі, якая мітаецца
Спаміж зямлёю і небам.

Бо Цзюй-і
772—846

Восеньскай ноччу

Шумяць лісты
і падаюць, быццам дождж густы.
Як іней, белая поўня
падсвечвае небасхіл.
У глыбокую ноч
уцякаю ад тлуматы.
Ці знойдзецца хто
змахнуць з майго ложка пыл?

Трэці дзень трэцяга месяца

З апошняй красой вечаровай вясны
ў трэцім месяцы трэці дзень —
Пражытага часу жыцця майго
палова ад ста гадоў.
Хачу, ўсе турботы забыўшы, гуляць,
ды мне папутнікам толькі мой цень.
І на сярэдзіне рэчкі сум мяне агарнуў,
і човен я скіраваў дамоў.

*У храме Хуаягуань
у час, калі персік цвіце,
запрашаю Лі шостага выпіць віна*

У храме даоскім Хуаянгуань
персік расцвіў, як дух.
Дык возьмем віна, на квецень зірнем,
лагоду ў сэрца краса ўнясе.
Як гэта льга нам у самы цвет
не выпіць з табою ўдвух:
Бо заўтра ўжо, бо пазаўтра ўжо
згалеюць галіны ўсе.

Начны снег

Я прачынаюся —
зледзянілі пасцель скразнякі.
Вочы буджу —
папяровая шыба святлее на гук.
Глыбокая поўнач...
Снег, напэўна, цяжкі:
Я чую часам —
ламаючыся, храбусціць бамбук.

*У ап'янеласці
перад чырвонай лістотай*

Дрэва даверанае
 восеньскай познай літасці.
Хтосьці ў летах пахілых
 за чарай віна.
У ап'янелага шчокі —
 як пад інеем лісце:
Хаця й барвяныя,
 ды красіць іх не вясна.

Ідучы ўначы

Хмары восеньскія
 засланілі нябесны пагляд.
Насунуўся холад начы,
 ў імгле падкраўся крадма.
Адно адчуваю, як
 на мне адсырэў халат,
А кропляў дажджу
 і шуму іхнага як і няма.

Слухаючы цыкадаў

Там дзесьці цыкады крыкам крычаць,
ноч цягнецца ніткай суздром.
Ды яшчэ гэты восеньскі змрок,
і грозіцца неба дажджом.
Як быццам баяцца, што я свой сум
забудуся ў сне наўяў,
Яны пераносяць свой крык сюды,
дзе я пасцелю паслаў.

Згубіў жорава

Так знік з вачэй,
як пад хатай расталы снег.
Высока зляцеў ён,
з ім вецер марскі пабег.
У дзевяці нябёсах
ці не сяброўку знайшоў сабе?
Вось ужо тры начы,
як пустуе клетка ў журбе.
Перапыніўся крык
у аблоках маіх надзей,
Патопнуў і цень
у зьянні поўні глыбей...
Ва ўправе сваёй,
як жораў знік, з той пары
З кім бавіцьме час
сівавалосы стары?

Ду Му
803—853

Вяртанне дадому

За рукаў мяне цярэбіць сын:
«Ты чаму не йшоў дадому, дзе ты пасся,
З кім ты так гуляў на месяцы й гады,
Што сярэбраныя выйграў пасмы?»

Шкадаванне

Душу згубіўшы, блукаю ўздоўж рэчак,
са мною віна агонь.

Танцоўшчыца чуская, як цянінка,
хоць стаў яе на далонь.

За дзесяць гадоў першы раз у Янчжоу
прачнуўся і ўжо не ў сне
Убачыў, што нават у Сініх дамінах
не паважаюць мяне.

Сад Цзіньгу

Услед за духмянай пярхою
жышцю марнавацца лацвей.
Пачушчяў не ведаюць воды,
не ведаюць травы людзей.
І вецер усходні, і шчэбет
у дрэвах жыве дапазна.
Пялёстка ляціць са сцябліны,
нібыта дзяўчына з вакна.

У снезе

Душы нядаўна палеглых
Плачуць на ратным полі.

Ціха сяджу й нудзьгую,
Ладжу з самотай згоду.

Цяжка змрачнеюць хмары,
Як спадарожніцы долі.

Лёгкай сняжніцы скокі
Вецер прынёс з Усходу.

Вобзем чарпак! Каб кропля
Віна — бачурка пустая.

Ледзь чырванее вуголле —
Прыгадваю ў змроку прысмакі.

Як і раней, дарога
Не йдзе да роднага краю.

І, як Інь Хао, ў паветры
Пальцам выводжу пазнакі.

Святляк

Кажуць, далі яго
Травы дзікія, гніючы.

Точыцца ў цемры спакон,
Бо сонца — ягоны скон.

Мала святла ягонага,
Каб чытаць уначы,

Ды самотнаму хадаку
Зоркаю здасца ён.

Бачыў, як ад дажджу
Хаваўся ён у хлуды,

Ціснуўся да кары
Мокрага дрэва няўзнак.

Ну, а тады, калі
Сціснуць зямлю халады,

Куды, спытацца хачу,
Падасца светлы бядак?

Аддаюся сваім думкам

На мокрай галіне
Заходзіцца авялга,

І чайка плавае
Ля астравіны.

Абнылыя кветкі
Ахінула смуга,

Стурбоцілі рэчку
Ўспаміны а ці правіны.

Сівак астарэлы,
З проса вару віно.

Дождж звечарэлы ў вакно
Грукаецца неласкава.

На лёс свой
Не касавуруся ўсё адно.

Навошта яна
Самотніку, слава?

Вясновыя воды

Як персікі
Давераць цвет вясне,

І рэчка
Дачакаецца вады,

Мель да паўдня
Разводдзем захлыне,

І хваля ў брамку
Грукнецца, — тады

Чапляю на кручок
Жыўца з рукі,

Вяду ў гародзік трубы.
Як свае

Чароды селі,
Неба п'юць з ракі.

Па-свойму
Птушка кожная пяе.

Рана ўстаю

Я з пеўнямі ўстаю
Вясной заўсёды,

Паўсюдна руплюся,
Не чую зморы:

Мацую бераг,
Каб не змылі воды,

І лес прарэджваю,
Каб бачыць горы.

На недалёкі груд
Вяду сцяжынку,

Мяне вядзе ўгару
Мой крок няхуткі.

А праз гадзінку
Прыйдзе хлопчык з рынку

І прынясе віна
Жбанец паўнюткі.

Сонца на закоце

Пасвятлела фіранка
Ў закотнай красе.

Ветрык над ручаём,
І самотны, й рахманы,

П'яны кветкавы водар
Мне з саду нясе

І да чоўна імкне,
Што стаіць прывязаны.

Голле гнецца ажно
Ў вераб'інай гульбе,

Ад стракозаў спразрысцеў
Зялёны закутак.

Маладое віно,
Хто прыдумаў цябе:

Раз глынеш —
І прагоніцца роспач і смутак.

Шкада

Навошта неўзнаку
Пялёсткі абляцелі?

Хачу я, каб вясна
Прыцішыла хаду.

І плачу мне шкада,
І смеху ў весняй белі —

Ды маладосць згубіў,
Другую дзе знайду?

Мне трэба выпіць так,
Каб аж нуда азябла.

Пачуці перадаць
Я папрашу радкі.

А зразумець мяне б
Мог Тао Цянь, як сябра.

Ды мы народжаныя
Ў розныя вякі.

*Перадаю тое,
што бачу са свайго будана,
крытага травой*

У глухменістай вёсцы
Стаіць мой будан без прыгляду.

Зелянее сасна каля плота.
Цішыня навакола — каб гук.

Чыйсьці човен плыве
Па рацэ ў мроіве снегападу,

Пад няшчаднасцю ветру
Да сцэжкі схіліўся бамбук.

Рыба мерзне ў вадзе,
Прыціскаючыся да чароту,

І на водмелі гусі
Ў палёт ладзяць крылы свае.

Сычуаньскім віном
Пратурыў бы я ўмомант маркоту —

Ды няма ні грашынкі,
А ў крэдыт мне ніхто не дае.

Баючыся людзей

Распускаюцца кветкі
З лагоднай прычыны,

І вясновыя птушкі чужыны
Жураць мой успамін.

І адсюль я —
За тысячы лі ад Айчыны —

Тры гады назіраю,
Як сонца ідзе на спачын.

Баючыся людзей,
Я ставіў хаціну спакою.

Мне далёкая далеч
Поўная мілаты.

І сцяжына даўно
Зарастае глухою травою.

Не чакаю зусім,
Каб будзілі яе капыты.

Папугай

Папугай выгнаць
Сумныя думкі не мае сілы.

І разумны, і помніць
Пра ўсё, што ён бачыў, нябога.

Пер'е пакарацела,
Знасіліся крылы,

Шмат даведаўся слоў —
Сэнсу з гэтага нікога.

Што адчыніцца клетка,
Не пакідае надзеі:

Людзі любяць яго,
Але не птушынай міласцю.

І самотная ў лесе
Галінка пусцее —

Што рабіць яму, вязню,
З марнаю прыгажосцю?

*Дзікія гусі
вяртаюцца на поўнач*

Дзікія гусі
Ляцелі за тысячы лі,

Сёння на поўнач
Вяртацца прыйшла паравіна.

Гледзячы на валачомца
Гэтай зямлі,

Двойца за двойцай
Пльвуць яны, як аблачына.

Іх засталося
Няшмат ужо ля мелізны.

Рэжа не толькі абсяг
Развітальная ласка.

Почутка пра пісьмо,
Што прынясуць яны,

Любая, гэта ўсё
Толькі дурненькая казка.

Су Дун-По
(Су Ши)
1037—1101

І таксама і ў гэтым краі
Дождж лупцуе і вецер паліць.
Валачомец самотны, сагрэцца
Я магу хіба што плачом.

Мне б здабыць аблачыну з неба
І, як той капялюш, напяліць.
Мне б сябе ахінуць зямлёю,
Як дарожным каляным плашчом.

Ля вакна

Сад усходніх суседзяў з пяшчоты —
Белья не злічыць таполі.
Дождж усчаўся — і пошум лістоты
Мне й начы знаёмы да болю.

Ля вакна сяджу, мне не спіцца.
Я ссамотнеў бы ўшчэнт ссірацела,
Каб хоць гэтая мітульніца
На агеньчык мой не ляцела...

*Надпіс на малюнку з выявай сарокі
на пакрытай снегам страсе*

Што за талент няма нічога
Даражэйшага ў свеце — верым.

Але ці лёгка з талентам
Пазбыцца бяды й нуды?

Бачу я на малюнку
Засняганыя лес і церам

І на страсе сароку, —
Крылы мае, чаму ж не ўзляціць тады?

*Праводжу Ван Цзы-лі
ля крыніцы Бадхісатв,
што ў Учане*

Праводжу ў дарогу цябе без віна,
Адыходзіш з торбай пустой.

Прашу напіцца з крыніцы вады,
Смачнейшай за ўсё ў жыцці.

Не трэба ў скрусе хіліць галаву
Пасля расстання са мной —

Дзе б ты ні быў, неба ў вадзе
Будзе, як і раней, плысці...

*Турую вершу ў шэсць слоў
Хэ Чжан-гуаня*

Так раптоўна і чысты вецер
Зайграў на зямлі-жалейцы.

І поўня аздобіла неба
Намаляванаю ёй ракой.

Раз бедны, дык як мне госця
Развесяліць не ўлегцы?

А вось так: ухаплюся за вецер
І поўню пагладжу рукой!

Храм жоўтага вала

Сярод ракі ўзвышаецца скала.
Не знойдзены на строму шлях заглух.

А на скале стаіць святарны вол.
Яму няўцяям, што значыць рушыць плуг.

Ля храма пілігрымы ўпалі ніц,
Каб з ранішняй малітвай і мальбой

Авечку белую ахвяраваць
Пад гукі флейтаў і пад бубнаў бой.

А недалёка ў полі вол жывы
Плуг цягне па сярдзітых камянях.

Стапталіся дашчэнтну капыты,
Пашчэרבіліся рогі на вятрах.

А цягуну хапок травы худы
Даюць, каб голад вечны ашукаць.

І сапраўды, чым быць валом жывым,
Ляпей акамянелым стодам стаць!

Сінь Ці-цзі
1140—1207

*У храме апаўночы
раздаецца голас звана*

На свеце вечнага я не знаходзіў.
І дні свае я чаркай асланяю.
Імёнаў мала з цемрадзі стагоддзяў
Нам ахавала даўніна сівая.

*Дзе ханьскія ды ціньскія палацы?
Вятрам з дажджамі ёсць дзе разгуляцца*

Я сніў юнацтва сад у весняй белі,
Пяў, скакаў і смехам поўніў вочы.
Стары манах падняў мяне з пасцелі,
У звон чамусьці ўдарыў апаўночы.
Зажураны стаю, заснуць хачу я
І, як заходні вецер плача, чую.

Праводжу Фынй Цін

Чакае паланкін у тумане.
Асірацець не хочацца парогу.
Чуваць зязюльчына куванне мне,
Як даўні напамінак пра дарогу.

Фынй Цін сядзе ў паланкін адна,
Паглядам развітацца не спяшае.
Дарогай доўгаю не раз яна
Ўслед азірнецца, сэрцу не чужая.

Дзе шолах шатаў чула не бяда,
Дзе ўсё спявала мне, дзе ўсё трымцела,
Застаўся толькі водар ад гнязда,
А ластаўка далёка паляцела.

Здаўна сівець прыстала палынам.
І наша сівізна ўжо не растане.
Ды памяць дадзена на тое нам,
Каб мы да скону помнілі расстанне.

*Напісана на сцяне
на дарозе ў Башань*

Па сабе ў маладосці я плакаў амаль,
Што няма ў маіх вершах адчаю й самоты.
Зачыняўся я ў вежы,
Каб выклікаць жаль,
Я на вежу заходзіў
Абранцам маркоты.
Ды на свет наглядзеўся
Да цемры ўваччу,
І цяпер,
Як напіўся гаркоты з каўша,
Я пра смутак хачу нагадаць
І... маўчу.
І пра скруху хачу я дадаць,
А шапчу:
«Як ты дзякуеш восені ціхай, душа!»

*Вярнуўшыся на возера Эху
і пасля выздараўлення
напісаў гэтыя радкі*

Я ў храме, што ля ручая, з цыноўкай.
У ахалодзе восень парудзела.
Аблокі ўжо зліваюцца з вадою,
Пад вечар кволячыся парадзела.

Ірдзеюць лотасы й галовы хіляць,
Як п'яныя, — іх загайдалі хвалі.
Маўчыць, каб гук які ўпусціла, чапля —
Свой сум і тлум яе апанавалі.

Бадай што адпачыць прыйшла пара мне.
Я сам з сабою думкамі ў нязгодзе.
А можа, й сапраўды зусім няблага
Жыць паміж гор і падзяў на прыродзе.

Не ведаю, ці шмат я страціў сілы
За дзень, што ўночы выцягне мярэжы.
Ды адчуваю, што няма жадання
Ўзысці на самы верх высокай вежы.

*Пішу дзеля забавы
пра толькі што выкапаны ставок*

Халат расхінуўшы свой, я, неўчасаны,
Блукаю, ваколле пасу й не бядую.
Яшчэ да віна я рыхтую прысмакі —
Кавун акунаю ў ваду маладую.

І скача струменьчык са сходкі на сходку,
І глушыць аб камень тугу дажджавую.
Капаў я ставок, каб вадою напоўніць,
І поўні памыцца ў стаўку прапаную.

І яр у трымтлівых дасэнях дваіцца,
І ён пераломлены хваляй надвое.
І лотас паспеў паўтарэннем адбіцца —
Ірдзеецца перада мной, пада мною.

Над ціхай вадой хіліцца прыгажуня
І шчокі ружовіць румянамі нехаць...
Ёй толькі й бядзіць, што сабой любавалца:
Люстэрка няма — у ставок зазірне хоць.

Лю Да-бай
1880—1932

Асэнсаваная смерць
Угноймае глебу свабоды,
Інакш бы аніводнага годнага
Не ўспялегвалі
І мільёны палеглых.

Ты ж, вясёлка круглютка,
Не хавай
Сваю палову другую.
Па ёй і нудзгую.

Лян Цзун-дай
1903—1983

Хай яно й не адчула іх,
Неба прашу
Асушыць мае першыя слёзы, якія
Аплакваюць сённяшнюю маю душу.

Ветлівы ветрык між кветак
Балбоча, забыўшыся стому,
Ды пра што,
Не вядома нікому.

Кан Бай-цын
XX ст.

Лотас жаліцца:
Ўсе ап'янела
Смакуюць пах
Майго маладога цела.
А каму ў турботу
Адчуць сэрца майго гаркоту?
Лотосе!
Я табе спачуваю.
Мне гаркота сэрца твайго жывая.
Ды праглынуць цябе мушу зранку,
Каб ты адагнаў ад мяне ліхаманку.

З японскай

паэзіі

Мы ўсе адзін другому браты
Пад вішнямі ў квеце...

Оно-но Комаці
IX ст.

*Гляджу на вішнёвы цвет
у часіну доўгіх дажджоў*

Распусціўся дарэмна
І счэзнуў вішнёвы цвет,—
О, век мой нядоўгі! А ўсё ж
Не зводжу павек, гляджу
Позіркам доўгім, як дождж.

Самоты жыццю дадае спадман.
Што нам, смяротным, чакаць ад долі?
Што застаецца?
Блакiтны туман
Над прысакам неачахлым у полі.

*Кі-но Цураюкі
? — 946*

*Убачыўшы, што вішнёвыя дрэвы,
пасаджаныя ля хаты аднаго чалавека,
упершыню расцвілі*

Сёлета ўпершыню
Прывітаў вясну
Цвет вішнёвы на волі...
О, калі б навучыўся ён
Не ападаць ніколі!

На досвітку сэрца маё
Ад мяне адляцела й блукала
Па весніх гарах да сутоння.
Дзень даўжэзна даўгі
Пражыло яно сёння.

Сёку-сёнин
X ст.

Гляджу на сасну, ссечаную маланкай

І ў тысячагадовай даўніне
Паспачуваць не хоча дым сасне..
Ў якое ж безыменнае імгненне
У гэтым свеце прывідным без жалю
Маланка ўдарыць у мяне?!

Энкэй-хосі
XI ст.

Прытулак забыты плюшчом пазарос.
Туга гаспадарыць сабе на выгодзе.
Нікога наўкола...
І толькі штогод
Сюды засмучоная восень прыходзіць...

Сутоку-ін
XII ст.

Кветкам да каранёў старых,
Птушкам да родных гняздоўяў
Рупіць вярнуцца з усіх дарог.
Ды куды ж адыходзіць вясна?—
Выпытаць аніхто не змог.

Кока-мон'ін бэта
XII ст.

З-за аднае мігалётнай начы,
Карацейшай за сцябло трыснягу,
Што ў заліве Наніва,
Няўжо я цяпер буду жыць не магчы,
Трызнячы табою тужліва?!

Фудзівара
Тасінары
1114—1204

Поўніць зыркаць і свежасць
Голасу ейнага кожную рысу!
О зязюля,
Ты самое зіхценне поўні
І першай расады рысу!

У прысмерку вечара
Восеньскі віхор над палямі
Не бароніць душу ад патравы...
Перапёлчына скарга!
Сяліба Глыбокія Травы...

Сайгё
1118—1190

Смуга на марскім узбярэжжы

На беразе мора,
Дзе саляварні курэюць,
Далеч стала для цемры сховам,
Быццам счубіліся
Дым з туманом вясновым.

Салаўі пад дажджом

Плачуць без просьху
Пад вясновым дажджом
Салаўі, абсеўшы галіны.
Крапліны ў бамбукавым гушчары.
Магчыма, слязіны?

Пакінулі салаўі
Мяне аднаго ў даліне,
Каб старагнездзішчы пілнаваў агоркла,
А самі, не заціхаючы,
Пяюць на суседніх пагорках.

Я йшоў у нябесную далеч,
Куды, не ведаю й сам,
І ўрэшце здзівіўся мэце:
Мяне ашукала воблака...
Прыкінулася вішняю ў цвеце.

Лятуць дзікія гусі

Нібыта напрыканцы паслання
Прыпіска ў скрусе —
Некалькі лёткіх знакаў...
У дарозе адбіліся ад сваіх
Пералётныя гусі.

Калі б гэта ў нашым свеце
Аблокі не кралі поўню,
Не абляталі вішні!
Я жыў бы тады спакойна,
Без гэтай трывогі ўвішнай...

*Убачыўшы старую вішню,
бедную на цвет*

З трывогай цёмнай гляджу...
На дрэве вішнёвым старым
Цвет весні ў асенняй журбе!
Скажы, колькі новых вёснаў
Спаткаць засталася табе?

Радкі пра зязюлю

Чую, ляціць зязюля
Сюды з самотнай вяршыні
З самае глыбіні.
Голас пад ногі горам
Падае з вышыні.

*

Зязюля, сяброўка мая!
Калі па горнай вяршыні
Пасля смерці пайду я,
Хай голас твой, як цяпер,
Тое самае мне вяшчуе.

*Верш на тэму:
«Падарожнік ідзе ў густой траве»*

Зарастаюць услед
Падарожнікавы сляды.
Ледзь ідзе...
Травы густа хіляцца,
Збілі плечены капяюш
Сцябліны яму на патыліцу.

Пятнаццатая ноч восьмае поўні

Хацеў дачакацца!
Падоўжыць свой век, каб да гэтай
Восеньскай ночы дажыць.
Да часу — адно дзеля поўні —
Пачаў я жыццём даражыць.

Цыкады ў поўневую ноч

Расы не праліўшы,
Галінку ўквітнелую хагі
Сарву дзеля ціхай прынады
Разам з поўневым ззяннем,
Са спевам цыкады.

Цвыркунка ледзьве чую.
Ночы восеньскія нагадвае
Ўсё смялей і смялей суравей.
Мроіцца, цвыркуновы голас
Адыходзіць далей і далей...

Алень і цвет хагі

Хіляцца долу
Старыя галіны ўквітнелай хагі,
Шлюць ветру маленне...
Гоняцца адно за адным
Далёкія крыкі аленя.

Цьмее маё святло.
Думкі ўзяла ў палон
Старасць на сконе год.
А там удалечыні
Поўня ўжо йдзе на сход.

А буду я адыходзіць
Глыбей і глыбей у горы,
Не мецячы ў напамін сцяжын.
Ды ці ёсць яшчэ мейсца ў свеце,
Дзе не пачую горкіх вясцін?

Нетрывалы наш свет.
І як цвет вішнёвы
Мае няўпэўненыя гады.
На вятрах аблятаюць усе.
Схавацца... Бегчы... Але куды?

Сікісі-найсіно
1151—1201

О хуткаплыннасць!
На ўзгалоўі таропкім
У дрымоце забыўшыся, зноў
Прывідным ценем блукаю
Па сцежцы сноў.

Любоў мая поўная страху,
Што сённяшні дзень вясновы,
Як і мінулы, міне, —
Ты, сліва, ля самага даху
Не забудзешся пра мяне?

Сляды людзей
Заглушыў трыснёг.
Пусцее сад...
Восень — на дне расы
Звіняць галасы цыкад.

Маркоціцца позірк.
Каб жа знайсці прытулак,
Дзе восені і ў падумках няма!
Паўсюль на лугах, на горах
Пасялілася поўня сама.

Снег валіцца дзень за днём.
Печы вугальшчыкаў куро дымяцца,
Адчуўшы на холадзе волю.
Нават дым, да чаго ж ён гаротны
У вёсцы Вялікае Поле!

Фудзівара Садаіэ
1162—1241

Таемныя думкі свае
Каму я пакіну ў спадчыну,
Чым даверу вачам відушчыя словы?
Сэрцу майму мяне нестае —
Досвітак перапоўніў вясновы.

У горным сельбішчы
Цыкадаў нясіхлы хор
Гучыць, як восеньскі напамін.
Аблятаюць сярод туману
Лісты з самых ніжніх галін.

Цыноўка настыла!
Самотная ноч чакання.
Ледзяніць вецер восені грудзі.
Поўняй акрылася, як рукавом,
Дзяўчына з берага Удзі.

Сказала: «А ўжо світае!»
Мяне пакінула, знікла.
След і той неўпрыкметку збег.
Лічаныя імгненні
Госціць на золку бялюткі снег.

Як жа я лашчыў калісьці
Ноч валасоў каханай!
Цяпер кажнюткую пасму
На ўзложжы маім самотным
У памяці перабіраю ласа.

*Мінамота
Санэтома
1192—1219*

Свет гэты зямны —
Адбітае мроіва ценяў
У люстэрку, дзе стыне зіма.
Ёсць, ды не скажаш, што ёсць.
Няма, ды не скажаш, няма.

*Убачыўшы, што на кухоннай дашчурцы
распластаны дзікі гусак,
які страціў падабенства сваё*

Якая скрушная думка!
Пабачце, у што з'істочыўся
Нават дзікі гусак-ветралом,
Што ляцеў пасярод аблокаў,
Небасхіл падмятаў крылом.

Пра пачуццё спагады

Хай у звяроў ані мовы, ні клёку,
Жаль прачнецца й падасца
Ў душу нацянькі,
Толькі ўзгадаю — яны ж таксама
Дзіцяткам сваім бацькі.

Толькі адзін я
Яе называю каханай!
Хвалі бягуць да яе наўзбег.
Вянчае чало гары,
З нябёсаў злятаючы, снег.

Сётэцу
1381—1459

У набеглай хмурынцы
Маладзічок трохдзённы
Спавіты ў вопрадзень на вятрах.
Ці большы адчай бывае,
Чымся восень у далёкіх гарах?

Зусім астарэў я..
Мне наканавана сканаць уначы,
Зябка растаць у снежных абрысах.
Пакладзіце мяне пад агнём,
Пахавайце глыбей у прысак.

Басё
1644—1694

Поўня неба запоўніла спрэс.
Здаецца, дрэва спілавалі пад карань:
Бялеецца свежы зрэз.

Жоўтыя папалылі лісты.
Ля берага якога, цыкада,
Раптам прачнешся ты?

Рака на разводдзе йдзе.
Цыбае чапля на цыблах кароткіх
Па калена ў вадзе.

Поўняю ноч налюбуюцца ўсмак...
Чутна, як у глыбіні каштана
Ядзерка точыць чарвяк.

На голай галіне
Крумкач самотна сядзіць.
Восеньскі вечар яго не пакіне.

Ноч у цемры без поўні гіне,
А лісіца сцелецца па зямлі,
Крадучыся да спелай дыні.

А ветру восеньскаму раздолле!
Тады зразумееце вершы мае,
Калі абначуеце ў полі.

*У халабудзе,
крытай чаротам*

Як падаюць кроплі ў кадзь,
Як стогне банан ад ветру, —
Праз ноч усю мне чуваць.

Вадзе ледзяной не да жалю!
Не можа чайка заснуць,
Пагойдваючыся на хвалі.

Полю чуецца кожны гук.
Доле нічым не прывязаны,
На волі звiніць жаўрук.

Травень дажджамі шуміць у сны.
Што гэта? Лопнуў абруч на бочцы?
Неакрэслены гук начны...

У пахвалу паэту Рьіка

Быццам з рук вечара
Бліскавіцу ўзяў, калі ў змроку
Ты запаліў свечку.

У чарку з віном няўзнак,
Ластаўкі, не ўпусціце
Гліны камяк.

Здаецца, не вытрымае прынады
Звон і таксама ў адказ загудзе...
Гэтак звiняць цыкады.

Летам гусцее трава, як чуткі.
Адно ў адналіста
Ліст адзін-адзінюткі.

Не варухнецца хмурына цяжкая,
Паўнеба зацёмніўшы..
Яўна, бліскавіцу чакае.

Іх не злічыць, абышоўшы палеткі!
Ды кожная цвіце, як захоча,—
У тым і подзвіг вышэйшы кветкі!

На гары «Пакінутай старэчы»

Даўною быль я сасніў азябла:
Плача ў гарах пакінутая старэча,
І толькі месік ёй сябра.

Зрэзалі чарот на страху.
На сцябліны забытыя
Ападае сняжок пакрыху.

Ранняя вясною

Раптам бачу: ад самых плячэй
Апраткі маёй папяровай
Растуць павучынкi, зыбаючыся лягчэй.

Пакідае восень сядзібы.
Птушкі плачуць. Круглеюць ад слёз
Вочы ў рыбы.

Сад, і гара, і гром
Здрыгануліся, рухаюцца, заходзяць
У летні расчынены дом.

На стараратным полі

Летнія травы адны
Там, дзе зніклі героі,
Як сны.

Спелым рысам прапахла крысо!
Я ішоў цераз поле — й раптам
Направа заліў Арысо.

Матыльком аніяк
Ён не стане... Марна дрыжыць
На восеньскім ветры чарвяк.

Развітанне з сябрам

На развітанне радкі
На вееры я напісаць хацеў —
Ён, каб зламацца, выпаў з рукі.

Дождж халодны лупіць як апантаны.
Так глядзіць азяблая малпачка,
Быццам просіць плашч саламяны.

Змоўк удалечы звон,
Ды водарам вечаровых кветак
Водзван плыве ўдагон.

Я ў дарозе ад холаду ледзь жывы.
Хіба што ў птушынага пудзіла
Пазычыць хоць рукавы?

Перапёлка крычыць далёка.
Відаць, вечарэе.
Змяркаецца ў ястраба вока.

Дрэвы ў садзе пасаджаны, зрэшты.
Ціха-ціха, каб іх падбадзёрыць,
Дождж восеньскі шэпча нешта.

Год ад году змяняецца мала:
Малпа цешыць натоўп
У масцы малпы.

З неба вяршыняў сваіх
Адны толькі вербы начныя
Ліюць яшчэ дождж. Каб не ціх.

Не зайздросчу летняму салаўю...
У маладзенькім гаі бамбукавым
Ён аплаквае старасць сваю.

Развітваючыся з сябрамі

Уцякае зямля з-пад ног,
За лёгкі хаваюся колас...
Абнізіўся расстання парог.

У халадок загнала гарачыня.
Пяткамі ў сценку ўпёрся
І драмлю я ў распале дня.

Я чаму так, раптам патухшы,
Гэтай восенню старасць учуў?
Аблачыны ды птушкі.

Размакае позняе восені след.

У самоце я думаю:

«А як жыве мой сусед?»

Валачомнік! — слова з вуснаў тугі
Стане найменнем маім.
Восеньскі дождж даўгі...

На пасцелі хваробы

Я ў дарозе знядужыў, счах.
Ды бяжыць і кружляе мой сон
Па выпаленых палях.

*Пасмачка валасоў
нябожчыцы маці*

Як вазьму яе ў рукі з тугою сыннай,
Растане — так слёзы паляць мае! —
Валасоў ейных восеньскі іней.

У садзе старога манастыра

Ты, сасна, не мяняла сваё жытло!
А колькі тут аджыло манахаў,
Колькі бярозак-вывітух адцвіло...

Гэй, купец, ты души не руш!
Хочаш, я прадам табе гэты
Ў снезе выкачаны капялюш?

Да сталіцы абсяг далёкі—
Застаецца палова неба.
Снегавыя аблокi.

Сонца зімовага дня.
Ледзянее мой цень
На спіне ў каня.

Усе маршчакі разгладжу на ім!
Іду я ў госці —
На снег любавацца —
У папяровым убранні старым.

*Там, дзе калісьці
ўзвышалася стодзіва Буды*

Павучынак рэдкі дым.
Зноўку вобраз Буды бачу
На абножжы пустым.

Ёй толькі дзевяць дзён,
Ды ведаюць і долы, й горы:
Вясна прыйшла ў іх сон.

*Сустрэўшыся
з мясцовым вучоным,*

Перш за ўсё спытаю тады,
Як завуць па-тутэйшаму
Гэты чарот малады?

Пакажу табе — і ў дарогу руш —
Як у далёкім Ёсіна вішні цвітуць,
Мой стары капялюш.

На імгненне прамень завіс.
Цёмным ценем са змроку вырас
Мой заўтрашні дзень — кіпарыс.

Ажывае ў душы несціхана
Туга па маці, па бацьку.
Крык самотны фазана!

Наведваю горад Нара

У гэты свет прыскакала да дня —
Нарадзілася ў дзень нараджэння Буды
Малюпасенькае аляня.

Там, дзе ляціць за аблокi
Перад світаннем зязюльчын крык,
Што там? — востраў далёкі.

Перадсмяротная песня

Здарожыўся я і зачах,
А ўсё бяжыць і кружляе мой сон
Па выпаленых лугах.

Навошта прагнала маю матулю,
Што ў сон да мяне прыйшла,
Куваннем сваім, зязюля?

Ранран
1647—1693

Восеньскі дождж — як сон!
Не да мяне, да суседа
Прашамацеў парасон.

Сампу
1647—1732

Дождж маёвы ўлэг!
Жабка заплыла
Ў дом цераз парог.

Icë
1653—1688

Бачылі ўсё на свеце не раз
Вочы мае — і вярнуліся,
Белыя хризантэмы, да вас.

Рансэцу
1654—1707

Дзень навагоддзя першы, новы.
На прыслонку вераб'і
Доўгія вядуць размовы.

Набягаючы, хваля мые
Хвалю, якая ўцякае...
На рацэ халады нямья!

Кікаку
1661—1707

Поўня высвецілася да дна!
На цыноўку свой цень
Кінула сасна.

Жабрак згарбеў ад хатуля.
Улетку ўся ў яго апратка —
Неба ды зямля.

Туманіцца поўневы дыск няўзнач...
Два кругі мігцяць у зацені голя —
У акуларах мутных пугач.

Рыбкам тваім ганьбы не дам!
Ды каб жа, рыбац стары,
Ты мог паспытаць іх сам.

Якая скарга бяссонная!
Па цвыркуну, якога сцапала котка,
Нудзьгуе сяброўка ягоная.

Зімы перазяблы сон.
Пудзілы ў полі пустэльным —
Курсадні для варон.

Сад сасмяглы датуль паі,
Пакуль наскрозь не прамокнуць
Цыкады ды вераб'і.

Як у гняздечку, можаш стаіцца
Тут, пад парасонам маім,
Мокрая ластавіца!

Аніцура
1661—1738

Куды гэта мне, дайце рады,
Выпліхнуць з ванны ваду...
Паўсюдна пяюць цыкады!

Шкілеты свае, як цені,
Ў шаўкі загарнулі людзі.
На кветкі глядзяць у трымценні.

Дзёса
1662—1704

Палі і горы —
Снег усё ціхутка ўкрыў...
Адразу стала навакола гола.

Поўня ліе святло з рукава!
Схавалася ў цень кумірни
Аслепленая сава.

Сіко
1665—1731

О кляновыя лісты!
Вы не абпальвайце крылы
Птушкам з паднебнай вярсты.

Не ўтрымаць мне зайздросці словы!
Ты дасягнеш вышэйшай красы
І ўпадзеш, ліст кляновы.

Камо Мабуці
1697—1769

Доўгія дажджы

Дождж без пераціху.
Апалае лісце бамбука
Ад вачэй схавала ў зайздросці
Заімшэную горную сцежку —
Ніхто да мяне не ходзіць у госці.

Заспяваў чаканы цвыркун!
Ах, зрабіў бы, калі б на тое
Была мая воля,
Каб вечна трывала празрыстая ноч,
Не заходзіла поўня ніколі...

*Саймаро
XVII ст.*

Травеньскіх ліўняў гнеў —
І вецер у лісіі слівы
Шчасліва зазелянеў.

Банцё
? — 1714

Пералётныя гусі!
І вы ператварыліся ў змрок
Вясновага вечара ў скрусе.

Ціё
1703—1775

Заткаў павучок малады
Бодню студні маёй за ноч...
У суседа вазьму вады.

Над бягучаю вадой
Страказа злавіць спрабуе
Цень празрысты свой.

На смерць маленькага сына

Лавец стракоз мой залаты!
Куды ў краіне невядомай
Забег сягоння ты?

Поўня ў начы ў даверы!
Нават птушкі не замкнулі
Ў сваіх гняздзечках дзверы.

О поўні светлае вока!
Я йшла ды йшла да цябе,
А ты ўсё далёка.

Крыкі грэюцца ў кунезе...
Белых чапляў не відно
Раніцай на свежым снезе.

Ціха матылёк заснуў!
Што прыснілася яму?
Крылкамі ўзмахнуў.

Я й паспела забыцца,
Што губы нафарбавала...
Даруй, крыніца!

Рота
1707—1787

Восеньскай поўні дары.
О, каб нарадзіцца нанова
Сасной на гары!

Тайґи
1709—1772

А песня льецца ўсё смялей.
Як быццам не закратаваны
У клетцы салавей.

Таясу Мунэтакэ
1714—1771

*Склаў неяк вечарам,
калі за чаркай сакэ
любаваўся садам
падчас снегападу*

Ім бы цяпер, сакэ смакуючы,
Любавацца малюнку дзівоснаму,
Забывшы на спех, —
Ды дзе там, блукае народ чамусьці,
Вытоптае на вуліцах снег!

Бусон
1716—1783

Стодзіва князя апраметнай

Так рот пунсавее ў заклёне
У князя Эмма, як быццам
Ён выплюнуць хоча півоню.

Халодная ноч са мной!
Па ценю сваім ступаю,
Па меліне рачной.

Халоднага ветру згон.
Званы на званіцы пакінуўшы,
Плыве вечаровы звон.

Дарога як не расплачацца:
Расцвілі пад начным дажджом
Пакінутыя ля яе гарлачыкі.

Кудменьчык ліе водар свой.
Колькі няўянага зачаравання
У дзяўчыне глуханямой!

Поўня, сёння гаспода твая ўся!
Сутыкнуўся раптам са мной
Сляпы — і засмяўся...

Разбойніцкі атаман
І той гэткай ноччу, напэўна,
Склаў песню пра поўню й туман!

Унеслі лямпу ў цёмны пакой...
І жоўтыя хризантэмы
Раптам колер згубілі свой.

У даліну сышоў я, стары.
На бровы восеньскай халадэчай
Легла вяршыня гары.

«Пачалася бура!» —
Рабаўнік на дарозе
Перасцярог мяне хмура.

На дзве вёсачкі з краю ў край
Адна ліхвярова крамка.
Зімовы гай.

Горны ручай, як у сне,
Бег цішэй і цішэй...
Лядок на дне.

Скльгатанне пілы тупой —
О, галеча, галеча! —
Апаўночы зімой.

Уцяў сякерай прачула
І замёр... Якою вохкасцю
Ў зімовым лесе дыхнула!

Гёдай
1732—1792

Ліст на ліст ляціць ахвоча,
Ўсё асыпалася, й дождж
Па дажджу дажджыста хвошча.

Kimo
1741—1789

Навальнічны агонь!
Упаў і сканаў,
І зноў ажывае конь.

Рокан
1757—1831

Раней у дагоду настрою
Сачыў я ўранні снег
Толькі зімою.
Ды, пэўна, ўжо час настаў —
Каб снег у маіх валасах не растаў.

*Прачнуўся,
убачыўшы ў сне брата Есёюкі*

Скажы, адкуль
Ты сёння прыйшоў
Да мяне сцяжынаю сноў,
Хоць на сцяжыне ў гарах
Гурбамі перапынены шлях?

Запавет

Што я пакіну на свеце гэтым
Пасля сябе, адышоўшы ў сны?
Кветкі — вясною,
Голас зязюлі — летам,
Восенню — полымныя клянны...

Ica
1763—1827

Верабейка, дом твой дзе?
Прэч з дарогі! Прэч з дарогі!
Бачыш, конь ідзе.

Гэтак фазан унадрыў
Крычыць, быццам гэта ён
Першую зорку адкрыў.

Абяснежыўся прастор.
Асвяціліся радасцю
Нават абліччы гор.

Чужых няма ў гэтым свеце!
Мы ўсе адзін другому браты
Пад вішнямі ў цвеце.

А салавейка зноў
Пяе ўсё тую ж песню
І для паноў.

Як вішні ўквецілі далі!
Яны й ганарліўца-князя
З каня сагналі.

Цыкада, свой плач не купай у росах!
Без расстання няма кахання
Нават для зорак там, у нябёсах.

Вяртайся вясной, дзе ні лётай!
Не забудзься на родны дом,
Ластаўка, ў дарозе далёкай!

Не тапчыце травы сырой!
Там светлячкі свяціліся
Ўчора начной парой.

І поўня выплыла багата,
І самы дробны куст
Запрошаны на свята.

Дрэва павінны ссячы...
А птушкі ўсё завінаюцца,
Гняздзечка на ім уючы.

Я прылёг сабе ў цянёк.
За мяне таўчэ мой рыс
Горны ручаёк.

Па дарозе згубіце сваркі ды страхі,
Спрыяйце адзін аднаму, як браты,
Пералётныя птахі!

О, калі б віхор у восеньскі дзень
Мне апалых лістоў прынёс
Гэтулькі, каб сагрэць агмень!

У пустазеллі, дзе папасваюцца скразнякі,
Пабачце, якія чароўныя
Нарадзіліся матылькі.

Вялікі Буда ў Камакура

Буда ўгары!
Вылецела ластаўка
З ягонай наздры.

Не ведаю, што тут за людзі такія,
Ды ў палях птушыныя пудзілы
Да апошняга ўсе крывыя!

Свет поўны жуды!
Нават калі расцвітаюць вішні...
Нават тады...

Я ведаю, гэта па мне
Звініць увечары звон.
Не дыхаю — раптам міне.

Не бізе муху, ёй страху стае!

Рукі дрыжаць у яе...

Ногі дрыжаць у яе...

Алень, аблянелы ад сноў,
Строс са спіны сваёй матылька
І задрамаў зноў.

Не праганяйце авадня —
Ён прыляцеў наведаль кветкі,
Пчале амаль радня.

Край родны поўны хараства.
У ім цвіце вішнёвым цветам
І дзікая трава.

Кагава Кагэкі
1768—1843

Ясная поўня над гарамі

Сосны ў гарах усе
Ўжо набылі абрысы,
І галінку любую разгледзяць вочы
Да самай апошняй іглінкі,—
Поўня восеньскай ночы...

Старэча Басё

Хай не дасяг я
Старога стаўка
Запаветнае глыбіні,
Дый сёння адрозніваю
Ўсплёскат у цішыні.

Горная вішня

Ззяннем поўні ў гарах
Вішня залітая ў скрусе.
Бачу, пад ветрам
Дрыжакі па дрэвах прайшлі —
Значыць кветкі апасці мусяць?!

Акума Катаміці
1798—1868

Брама

Вось і сёння дадому
Ледзьве дапоўз — і рад.
Неўзабаве, відаць,
Выйду я з гэтай брамы,
Каб не прыйсці назад.

У думках пра будучае жыццё

Не трэба мне ні чыны, ні чые дары.
Тут, на зямлі, я адрадзіцца хацеў бы
Тым жа, кім быў да гэтай пары.

Какэй
XVIII ст.

Выдаўбень Буды

Беглае святло бліскавіцы!
У далечы цёмнай палёў
Твар Буды паспеў прасвятліцца.

Тацібана Акэмі
1811—1868

З нізкі «Радасці самоты»

І сапраўды прыемна,
Калі падрыхтуеш, бывае,
Туш ды паперу, да смутку гатовы,—
І быццам бы самі сабой
Пад пэндзлем кладуцца словы.

Жартама

Мне чуваць за вакном
Скуголенне дэманаў —
Ім сённяшняй ноччу шчасця стае
Дасхочу слязьмі заліцца,
Слухаючы вершы мае.

Масаока Сікі
1867—1902

Медзякі звіняць у цемры бяссоннай —
Грошы лічыць жабрак.
О, якая зімовая ноч сцюдзёная!

Паўдзён задыхаецца без ракі.
На аблачынцы адпачываючы,
Пяюць жаўрукі.

Доўжыцца дзень вясновы.
Човен з берагам нетаропка
Вядзе размовы.

Ісікава Такубоку
1886—1912

Не затрымаць слязу, што апякла шчаку.
І не забыць таго, хто паказаў,
Што ўсё — адзін дзьмушок пяску!..

Весьліць захацелася ўсіх людзей.
Весьлюся. А ў сэрцы разумным
Смутак тоіцца ўсё глыбей.

Без матчынай мовы мы ўсе — бабылі.
Змяшаўся з людскоў гамаю па станцыі,
Каб толькі пачуць словы роднай зямлі.

Унепрыкметку для мяне адна
З драбінкамі пяску сляза змяшалася.
Якой цяжкой зрабіла яна!

Эх, разняволіўшы ногі і рукі,
Расцягнуцца па ўсім пакоі!
... А потым прачнуцца ў спакоі...

Дым, што плыве і растае ў блакіце,
Дым, што плыве і растае, зірніце, —
Хіба ён не падобны да мяне?

Вось і працаваў, не спачываючы ні на міг,
А жыць не стала лягчэй.
І я не адводжу вачэй ад рук сваіх.

Лёсткі для мяне — як люты град.
Толькі падымаюць злосць у сэрцы.
Горка ведаць пра сябе зашмат.

З карэйскай

паэзіі

О час! Ты — як рака,
што ўсё знясе...

Чхве Чхивон
857—?

Даўняе памкненне

Гордай красуняй нават лісіца
прыкінуцца можа падчас.
Не горш за вучонага мужа барсук
здольны трактаты пісаць.
Ды як перакульшчыкаў разгадаць,
убачыць іх без акрас?
Аблічча людское прыняўшы, яны
спрытна дурманяць нас.

Лёгка з'іначыць усё як ёсць,
ды толку ці шмат у тым?
Быць панам жаданняў сваіх, дальбог,
цяжэй, як і быць самым.
Адрозніць праўду хачу ад хлусні,
што толькі бачу ва ўсім.
Люстэрка сэрца гатоў шліфаваць,
каб бачыць ісціну ў ім.

Дажджлівай восеньскай ноччу

Чытаю вершы,
а ў сэрца гаркота тне.
У тлумным свеце
сапраўдных мала сяброў.
За вокнамі дождж. Каганец.
Агонь нешта шэпча ў сне.
Думы мае —
за тысячу лі ад мяне.

Лі Джэхён
1287—1367

На тэму адной песні каро

Прыволле рыжым вераб'ям —
не журацца ніколі.
Ўвесь год не сеюць і не жнуць —
ім усяго даволі.
Бабыль стары ўзараў свой клін,
сам сеяў, сам палоў.
А вераб'ям што рыс, што проса —
ўсё паздзяўбалі ў полі.

Ан Джон
1501—1570

Кульгавага паганяю асла.
Сонца амаль зайшло.
Дарога ў горы цішэй пайшла.
Жах у цясніне гасіць святло.
Брэх сабачы, данесены ветрам, чую.
Здаецца, што дома ўжо абначую.

Чон Чхоль
1537—1594

Пад хмарамі лунаў заўсёды журавель.
Ды неяк з вышыні спусціўся доле.
Ён паглядзець, напэўна, захацеў,
Як людзі на зямлі жывуць на волі.
Яны яго старанна абскублі —
І ўжо ў нябесы ён не ўзняўся болей!

І журавель кудысьці адляцеў,
Тэраса апусцела над вадою.
Калі падамся ўслед за ім з журбою,
Ці я змагу яшчэ сюды вярнуцца?..
Ці адыду навек, а ці вярнуся —
Давай, мой дружа,
Зрушым нашы чашы!

Цень над вадой узрушыў напаміны.
Ступае па мастку стары манах.
Скажы мне, ўсе наведаўшы мясціны,
Куды цяпер ты свой кіруеш шлях?
Ён крок не сцішыў,
Посах свой узняў
І моўчкі мне на неба паказаў.

Сін Хым
1566—1628

Выпаў снег у паселішчы горным без меры.
Чым знайсці, дык сцяжыну лягчэй згубіць.
Хай зачынены будуць сягоння дзверы
Плеценя — хто можа за імі быць?
Маладзік нескупы ў развітальным святле
Ціхім сябрам гасцюе ў маім жытле.

Слава — гэта стаптаныя чаравікі
На дзіравых панчохах, што помняць ваду.
І цяпер я з аленямі дружбу вяду.
Гэтак жыць бы, забыўшы бяду і нуду!
А табе, ван спагадны, мой дзякуй вялікі.

Кім Гванук
1580—1656

І горы, і рэкі — жаданы спакой.
Няўжо з кім дзяліць пачну я?
Валодаю кожнай гарой і ракой,
Сабе не ў дакуку паную.
Я тут гаспадар,
Хай зайздросцяць скупому.
Але ні драбка не ўступляю анікому!

Сон Сіроль
1607—1689

Зялёныя горы живуць
са згоды прыроды.
Сінія рэкі живуць
са згоды прыроды.
І рэкі, і горы живуць
са згоды прыроды —
І я сярод іх жыву
са згоды прыроды.
Вырас я сярод гор і рэк
са згоды прыроды,
І ціха буду старэць
са згоды прыроды.

Понім-тэгунь
(Хіджон)
1619—1659

Садзіцца сонца і наўкол сцямнела,
І гэта значыць — ноч ступае смела.
Ды зноў святлее неба пакрысе —
І новы дзень мне зноў нясе надзею.
О час! Ты — як рака, што ўсё знясе!
І сумна разумець, што я старэю...

Лю Дыкон
1748—?

*Дамаўляюся з сябрам
пабачыцца ўвосень*

Ёсць каля ўсходняй вяршыні хаціна,
вокал усё ў палыне, ў бур'яне.
Чакае хаціна, што даўняй сцяжынай
сябра парупіцца да мяне.

Як нешта ў пару лістападу здалёку
зарыжэецца воку твайму ў тым баку,
Ведай, што я, а не хтосьці іншы,
еду насустрач на рыжым быку.

З в'етнамскай

паэзіі

Шукаем адгалоссе
свайго настрою...

Ман Зіяк
1051—1096

Спавяшчаю ўсіх пра немач

Праходзяць вёсны,
Сотні кветак ападаюць.

Зноў сотні
З новай распускаюцца вясной.

Тлен спраў зямных
Перад вачмі праходзіць,

Сляды пражытага
Кладуцца сівізной.

Вясна, яна
Не адыходзіць беззваротна.

Галінка ў маі
Зноў цвіце перада мной.

Кхонг Ло
? — 1119

Пішу аб памкненнях душы

Абраўшы мясціны, якія, магчыма,
аднойчы наведе лёс,
Дзень цэлы я цешуся
ў горнай хаціне,
Ў якой і настрой мой падрас.

Парою з вяршыні скалы адзінокай
я свой распавольваю крык.
Ажно ледзянее ад голага крыку
пустэча вялікіх нябёс.

Дай Са
1119—1180

Каменны конь

Гэты каменны конь —
ягоны ашчэр не патух —

Лісце зжыраючы,
ён іржэ дзень пры дні.

На вялікім шляху
людскі не спыняецца цуг.

Толькі адзін чалавек
знерухомеў на гэтым кані.

Мінь Чы
? — 1196

Шукаем адгалосак

У соснах не ціхне вецер,
святлее аблічча поўні ў вадзе.

Тут цень не прысутнічае,
дый рэчы няма самое.

Так і цела людское
не адрозніш ад іншых нідзе:

Мы ў пустэчных пустэчах шукаем
адгалосак свайго настрою.

Чан Тхань Тонг
1240—1290

*У палацовым садзе
веснавым днём згадваю мінулае*

Сцежкі замшэлі, браме самотна,
шоўк травяны стаў травой.
Пуста, бязлюдна ўвесь дзень,
сад спавіты гулкаю цішынёй.
Тысячы тысяч адценняў, калёраў
марна наўкол стракацяць.
Гэта каму шчодро кветкі раскрыліся
сёлетняю вясной?

Чан Нян Тонг
1258—1308

На возеры Донгтхіен

На возеры Донгтхіен
у прыроды пануры твар,

Ні травы, ні краскі не красяць
вясёлы вясновы палон.

Над сумным краем злітаваўся
Ўсявышні Ўладар —

Там у небе бясхмарным
гучыць нечаканы звон.

У першы дзень новага года

У гасцініцы той жа
жыве на чужыне госць,

І новая йдзе вясна
і сонца нясе ў паглядзе.

Дзень вяртання дамоў,
ён наогул ці ёсць?

Астарэўшы, парэпаліся
дрэвы ў бацькоўскім садзе!

Нгуен Чунг Нган
1289—1370

Вяршыня зваротных гусей

Раса на бамбуку, над соснамі дым
між скалаў, як самасей.

Клубіцца пара — і да яе
не дацягнуцца снам.

Вяршыня восеньская назад
павярнула палёт гусей.

Дык з кім жа цяпер я ліст перадам
на поўдзень адсюль у Ліньнам?

Уночы прычаліў у Цзіньліні

Чалавек у п'ятым сваім чаўне,
і поўня п'яве сама.

Дунцінская восень, а з ёй усім
і духу, й руху стае.

Дык вось чаму для душы і ў сне
ні хваляў, ні туману няма,

І вецёр усходні на гэтую ноч
дадому праводзіў яе.

*Храм у пустэльнай мясціне
веснавым днём*

У смуге нерухомай духмяныя травы,
зялёныя бачаць зялёныя сны.

Прытулак манаха схаваны ад вока
на тым баку ручая.

Манах так заняты, што не заўважае,
калі трывога вясны,

А двор ягоны запалы лістам,
і зрання крычыць амяльга як свая.

Нгуен Чай
1380—1442

Вясная прыстань

Бераг — зялёны дым,
прыстань таксама зялёная.
Дождж вясновы прайшоў,
поўня ў нябёсы грукае.
Рэдка хто шпацыруе
па глухаманістых сцежках.
На прыбярэжным пяску
сонны човен поўніцца скрухаю.

Тхай Тхуан
XV ст.

Над рэчкай Муон

Бераг пакаты,
 блакіту трывожная гаць.
Рана сяляне
 ў поле выходзяць араць.
Быкоў падганяючы,
 спудзілі белых птушак.
Вецер пранёсся —
 рэха далёка чуваць.

Фам Тхай
1777—1813

Сам пра сябе

1
Каб на цікаўнасць мець
адказ маглi,
Скажу: мне трыццаць год,
завуся Лі.
Было б няблага
дзецям патаўсцець,
А рукапісу
варта б пахудзець...
Так і не змог
свет перафарбаваць.
Хацеў спяваць,
а выпала маўчаць.
Яшчэ жыву і жву
свой хлеб надзённы.
Памру —
няма каму пасумаваць.

2

Пяць-шэсць гадоў
навокала разбой.

Запавядала доля
вырак свой.

Што я за трыццаць год
паспеў пабачыць?

Як людзі чубяцца
спаміж сабой.

Што я завёў? —
хіба што томік вершаў

Ды жбан амаль пусты,
і той з вадой.

Збірацца час
да Буды на нябёсы.

Усмак насыціўся я
мітуснёй пустой.

Зыонг Кхонг Ло

Рыбацкі спачынак

Дзесяць тысяч сіняй ракі
і нябёс дзесяць тысяч лі.
У тутовых гаях хаціны сялян,
дымамі хаціны ўсе параслі.
Спіць рахмана рыбак стары, й аніхто
не гукне яго ў ціхім сне.
З паўдня прачнуўся рыбак — ажно
поўна снегу ў ягоным чаўне.

Пра заповітнае

Я варажбою выйграў «Змяю з драконам» —
мясціну, дзе жыць ільга.
Не цугляў я пачуцці з рання да ночы,
каб ад радасці збегла туга.
І так здараецца, што дападаю
да вяршыняў гораў старых,
І кідае неба ў подрыгі
з самотнай вяршыні мой доўгі крык.

ЗМЕСТ

<i>Спрыяйце адзін аднаму, як браты,</i> <i>Пералётныя птахі</i>	<i>5</i>
--	----------

3 кітайскай паэзіі

Ван Вэй

Альтанка ля возера	10
Жартама пішу пра горную скалу	11
Да партрэта Цуй Сін-Цзуна	12
Жыццё ў гарах	13
На развітанне	14
Альтанка ў бамбукавым гаі	15
Ля высокай вежы.. ..	16
У дзевяты дзень дзевятай поўні.. ..	17
Жартам пішу на гладкім камені	18
Пішу з натURY	19
Возера I	20
Праводжу сябра	21
Праводжу вясну	22
Зацяжны дождж над Ванчуанню	23
Уздыхаю, што сівы	24
Развітаўшыся з маім малодшым братам Цзінем.. ..	25
Радасці вясновага жыцця	26

Лі Бо

Баўлю ноч з сябрам	28
Храм на вяршыні гары	29
Апяваю гранатавае дрэва.. ..	30
Пад поўняю самотна п'ю	31
Самотна сяджу ў гарах Цзінціншань	32

Ду Фу	
Запісаў свае думкі...	33

Бо Цзюй-і

Восеньскай ноччу	34
Трэці дзень трэцяга месяца	35
У храме Хуаягуань...	36
Начны снег	37
У ап'яnelасці перад чырвонай лістотай	38
Ідучы ўначы	39
Слухаючы цыкадаў	40
Згубіў жорава	41

Ду Му

Вяртанне дадому	42
Шкадаванне	43
Сад Цзіньгу	44
У снезе	45
Святляк	46
Адаюся сваім думкам	47
Вясновыя воды	48
Рана ўстаю	49
Сонца на закоце	50
Шкада	51
Перадаю тое, што бачу...	52
Баючыся людзей	53
Папугай	54
Дзікія гусі вяртаюцца на поўнач...	55

Су Дун-По (Су-Шы)

«І таксама і ў гэтым краі...»	56
Ля вакна	57
Надпіс на малюнку...	58

Праводжу Ван Цзы-лі...	59
Турую вершу...	60
Храм жоўтага вала	61

Сінь Ці-цзі

У храме апаўночы...	62
Дзе ханьскія ды ціньскія палацы?..	63
Праводжу Фынь Цін	64
Напісана на сцяне...	65
Вярнуўшыся на возера Эху...	66
Пішу дзеля забавы...	67

Лю Да-бай

«Асэнсаваная смерць...»	68
«Ты ж, вясёлка круглюткая...»	69

Лян Цзун-дай

«Хай яно й не адчула іх...»	70
«Ветлівы ветрык між кветак...»	71

Кан Бай-цын

«Лотас жаліцца...»	72
--------------------	----

З японскай паэзіі

Оно-но Комаці

Гляджу на вішнёвы цвет...	74
«Самоты жыццю дадае спадман...»	75

Кі-но Цураюкі

Убачыўшы, што вішнёвыя дрэвы...	76
«На досвітку сэрца маё...»	77

<i>Сёку-сёнин</i>	
Гляджу на сасну...	78
<i>Энкэй-хосі</i>	
«Прытулак забыты плюшчом пазарос...»	79
<i>Сутоку-ін</i>	
«Кветкам да каранёў старых...»	80
<i>Кока-мон'ін бэта</i>	
«З-за аднае мігалётнай начы...»	81
<i>Фудзівара Тасінары</i>	
«Поўніць зыркасьць і свежасць...»	82
«У прысмерку вечара...»	83
<i>Сайгё</i>	
Смуга на марскім узбярэжжы	84
Салаўі пад дажджом	85
«Пакінулі салаўі...»	86
«Я йшоў у нябесную далеч...»	87
Лятуць дзікія гусі	88
«Калі б гэта ў нашым свеце...»	89
Убачыўшы старую вішню...	90
Радкі пра зязюлю	91
Верш на тэму...	92
Пятнаццатая ноч...	93
Цыкады ў поўневую ноч	94
«Цвыркунка ледзьве чую...»	95
Алень і цвет хагі	96
«Цьмее маё святло...»	97
«А буду я адыходзіць...»	98
«Нетрывалы наш свет...»	99

Сікісі-найсіно

«О хуткаплыннасць!»	100
«Любоў мая поўная страху...»	101
«Сляды людзей...»	102
«Маркоціцца позірк...»	103
«Снег валіцца дзень за днём...»	104

Фудзівара Садаіэ

«Таемныя думкі свае...»	105
«У горным сельбішчы...»	106
«Цыноўка настыла!»	107
«Сказала: «А ўжо світае!»	108
«Як жа я лашчыў калісьці...»	109

Мінамота Санэтома

«Свет гэты зямны...»	110
Убачыўшы, што на кухоннай дашчурцы... ..	111
Пра пачуццё спагады	112
«Толькі адзін я...»	113

Сётэцу

«У набеглай хмурынцы...»	114
«Зусім астарэў я...»	115

Басё

«Поўня неба запоўніла спрэс...»	116
«Жоўтыя папалылі лісты...»	117
«Рака на разводдзе йдзе...»	118
«Поўняю ноч налюбуецца ўсмак...»	119
«На голай галіне...»	120
«Ноч у цемры без поўні гіне...»	121
«А ветру восеньскаму раздолле!»	122
У халабудзе... ..	123

«Вадзе ледзяной не да жалю!..»	124
«Полю чуюцца кожны гук...»	125
«Травень дажджамі шуміць у сны...»	126
У пахвалу паэту Рыка	127
«У чарку з віном няўзнак...»	128
«Здаецца, не вытрымае прынады...»	129
«Летам гусцее трава, як чуткі...»	130
«Не варухнецца хмурына цяжкая...»	131
«Іх не злічыць, абышоўшы палеткі!..»	132
На гары «Пакінутай старэчы»	133
«Зрэзалі чарот на страху...»	134
Ранняя вясной	135
«Пакідае восень сядзібы...»	136
«Сад, і гара, і гром...»	137
На стараратным полі	138
«Спелым рысам прапахла крысо!..»	139
«Матыльком аніак...»	140
Развітанне з сябрам	141
«Дождж халодны лупіць як апантаны...»	142
«Змоўк удалечы звон...»	143
«Я ў дарозе ад холаду ледзь жывы...»	144
«Перапёлка крычыць далёка...»	145
«Дрэвы ў садзе пасаджаны, зрэшты...»	146
«Год ад году змяняецца мала...»	147
«З неба вяршыняў сваіх...»	148
«Не зайдрошчу летняму салаўю...»	149
Развітваючыся з сябрамі	150
«У халадок загнала гарачыня...»	151
«Я чаму так, раптам патухшы...»	152
«Размакае позняе восені след...»	153
«Валачомнік!— слова з вуснаў тугі...»	154
На пасцелі хваробы	155
Пасмачка валасоў...	156

У садзе старога манастыра	157
«Гэй, купец, ты душы не руш!»	158
«Да сталіцы абсяг далёкі...»	159
«Сонца зімовага дня...»	160
«Усе маршчакі разгладжу на ім!»	161
Там, дзе калісьці...	162
«Ёй толькі дзевяць дзён...»	163
«Сустрэўшыся з мясцовым вучоным»	164
«Пакажу табе — і ў дарогу руш...»	165
«На імгненне прамень завіс...»	166
«Ажывае ў душы несціхана...»	167
Наведваю горад Нара	168
«Там, дзе ляціць за аблокi...»	169
Перадсмяротная песня	170
«Навошта прагнала маю матулю...»	171

Ранран

«Восеньскі дождж — як сон!»	172
-----------------------------------	-----

Сампу

«Дождж маёвы ўлёг!»	173
---------------------------	-----

Ісё

«Бачылі ўсё на свеце не раз...»	174
---------------------------------------	-----

Рансэцу

«Дзень навагоддзя першы, новы...»	175
«Набягаючы, хваля мые...»	176

Кікаку

«Поўня высвецілася да дна!»	177
«Жабрак згарбеў ад хатуля...»	178
«Туманіцца поўневы дыск няўзнач...»	179

«Рыбкам тваім ганьбы не дам!..»	180
«Якая скарга бяссонная!..»	181
«Зімы перазяблы сон...»	182
«Сад сасмяглы датуль паі...»	183
«Як у гняздзечку, можаш стаіцца...»	184

Аніцура

«Куды гэта мне, дайце рады...»	185
«Шкілеты свае, як цені...»	186

Дзёса

«Палі і горы...»	187
«Поўня ліе святло з рукава!..»	188

Сіко

«О кляновыя лісты!..»	189
«Не ўтрымаць мне зайздросці словы!..»	190

Камо Мабуці

Доўгія дажджы	191
«Заспяваў чаканы цвыркун!..»	192

Саймаро

«Травеньскіх ліўняў гнеў...»	193
------------------------------------	-----

Банцё

«Пералётныя гусі!..»	194
----------------------------	-----

Ціё

«Заткаў павучок малады...»	195
«Над бягучаю вадой...»	196
На смерць маленькага сына	197
«Поўня ў начы ў даверы!..»	198

«О поўні светлае вока!»	199
«Крыкі грэюцца ў кунезе...»	200
«Ціха матылёк заснуў!»	201
«Я й паспела забыцца...»	202

Рота

«Восеньскай поўні дары...»	203
----------------------------------	-----

Тайгі

«А песня льецца ўсё смялей...»	204
--------------------------------------	-----

Таясу Мунэтакэ

Склаў неяк вечарам... ..	205
--------------------------	-----

Бусон

Стодзіва князя апраметнай	206
«Халодная ноч са мной!»	207
«Халоднага ветру згон...»	208
«Дарога як не расплачацца...»	209
«Кудменьчык ліе водар свой...»	210
«Поўня, сёння гаспода твая ўся!»	211
«Разбойніцкі атаман...»	212
«Унеслі лямпу ў цёмны пакой...»	213
«У даліну сышоў я, стары...»	214
«Пачалася бura!»	215
«На дзве вёсачкі з краю ў край...»	216
«Горны ручай, як у сне...»	217
«Склыгатанне пілы тупой...»	218
«Уцяў сякерай прачула...»	219

Гёдай

«Ліст на ліст ляціць ахвоча...»	220
---------------------------------------	-----

<i>Кіто</i>	
«Навальнічны агонь!»	221

<i>Рокан</i>	
«Раней у дагоду настраю...»	222
Прачнуўся...	223
Запавет	224

<i>Іса</i>	
«Верабейка, дом твой дзе?»	225
«Гэтак фазан унадрыў...»	226
«Абяснежыўся прастор...»	227
«Чужых няма ў гэтым свеце!»	228
«А салавейка зноў...»	229
«Як вішні ўквецілі далі!»	230
«Цыкада, свой плач не купай у росах!»	231
«Вяртайся вясной, дзе ні лётай!»	232
«Не тапчыце травы сырой!»	233
«І поўня выплыла багата...»	234
«Дрэва павінны ссячы...»	235
«Я прылёг сабе ў цянік.»	236
«Па дарозе згубіце сваркі ды страхі...»	237
«О, калі б віхор у восеньскі дзень...»	238
«У пустазеллі, дзе папасваюцца скразнякі...» ..	239
Вялікі Буда ў Камакура	240
«Не ведаю, што тут за людзі такія...»	241
«Свет поўны жуды!»	242
«Я ведаю, гэта па мне...»	243
«Не біце муху, ёй страху стае!»	244
«Алень, абялелы ад сноў...»	245
«Не праганяйце авадня...»	246
«Край родны поўны хараства...»	247

Кагава Кагэкі

Ясная поўня над гарамі	248
Старэча Басё	249
Горная вішня	250

Акума Катаміцзі

Брама	251
У думках пра будучае жыццё	252

Какэй

Выдаўбень Буды	253
----------------------	-----

Тацубана Акэмі

З нізкі «Радасці самоты»	
«І сапраўды прыемна...»	254
Жартама	255

Масаока Сікі

«Медзякі звіняць у цемры бяссоннай...»	256
«Паўдзён задыхаецца без ракі...»	257
«Доўжыцца дзень вясновы...»	258

Ісікава Такубоку

«Не затрымаць слязу, што апякла шчаку...»	259
«Весьляць захацелася ўсіх людзей...»	260
«Без матчынай мовы мы ўсе — бабылі...»	261
«Унепрыкметку для мяне адна...»	262
«Эх, разняволіўшы ногі і рукі...»	263
«Дым, што плыве і растае ў блакіце...»	264
«Вось і працаваў, не спачываючы ні на міг...»	265
«Лёсткі для мяне — як люты град...»	266

З карэйскай паэзіі

Чхве Чхивон

- Даўняе памкненне 268
Дажджлівай восеньскай ноччу 269

Лі Джэхён

- На тэму адной песні каро 270

Ан Джон

- «Культывавага паганяю асла...» 271

Чон Чхоль

- «Пад хмарамі лунаў заўсёды журавель...» 272
«І журавель кудысьці адляцеў...» 273
«Цень над вадой узрушыў напаміны...» 274

Сін Хым

- «Выпаў снег у паселішчы горным
без меры...» 275
«Слава — гэта стаптаныя чаравікі...» 276

Кім Гванук

- «І горы, і рэкі — жаданы спакой...» 277

Сон Сіроль

- «Зялёныя горы жывуць...» 278

Понім-тэгунь (Хіджон)

- «Садзіцца сонца і наўкол сцямнела...» 279

Лю Дыкон

- Дамаўляюся з сябрам... 280

З в'єтнамскай паэзіі

<i>Ман Зіяк</i>	
Спавяшчаю ўсіх пра немач	282
<i>Кхонг Ло</i>	
Пішу аб памкненнях душы	283
<i>Дай Са</i>	
Каменны конь	284
<i>Мінь Чы</i>	
Шукаем адгалосак	285
<i>Чан Тхань Тонг</i>	
У палацовым садзе... ..	286
<i>Чан Няч Тонг</i>	
На возеры Донгтхіен	287
У першы дзень новага года	288
<i>Нгуен Чунг Нган</i>	
Вяршыня зваротных гусей	289
Уночы прычаліў у Цзіньліні	290
Храм у пустэльнай мясціне... ..	291
<i>Нгуен Чай</i>	
Вясновая прыстань	292
<i>Тхай Тхуан</i>	
Над рэчкай Муон	293

<i>Фам Тхай</i>	
Сам пра сябе	294

<i>Зьонг Кхонг Ло</i>	
Рыбацкі спачынак	296
Пра заповітнае	297

Літаратурна-мастацкае выданне

Гуканне паэзіі Усходу

Рэдактар *А.С. Сакалоўская*

Камп'ютарны набор *А.А. Леішчанка*

Афармленне і макет *Г.І. Мацур*

Фота *Сяргея Шапрана*

У афармленні кнігі выкарыстаныя працы

Сержука Цімохава

Падпісана ў друк 21.12.2006 г. Фармат 75x90^{1/32}.

Папера афсетная. Друк афсетны. Гарнітура Lazurski.

Ум. друк. арк. 12,19. Улік.-выд. арк. 2,9. Тыраж 500 ас. Замова № 872.

Рымска-каталіцкая парафія

святога Сымона і святой Алены.

ЛІ 02330/0133287 ад 30.05.2005 г.

220050 г. Мінск, вул. Савецкая, 15

Надрукавана з арыгінал-макета ў друкарні

ТДА «НоваПрынт».

220047, г. Мінск, вул. Купрэвіча, 2.

ЛП 02330/0056647 ад 27.03.2004 г.